

BS/25/2013

CO ZROBIĆ Z WRAKIEM
PREZYDENCKIEGO TUPOLEWA,
KTÓRY ROZBIŁ SIĘ POD
SMOLEŃSKIEM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Niedawno przedstawiciele polskiego parlamentu spotkali się w Moskwie z parlamentarzystami rosyjskimi. Jak zapowiadał przed wizytą przewodniczący delegacji, szef sejmowej komisji spraw zagranicznych Grzegorz Schetyna, jednym z tematów rozmów miała być sprawa zwrotu wraku samolotu Tu-154, w którym zginął prezydent Lech Kaczyński wraz z towarzyszącymi mu osobami. W lutowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków (zakładając, że strona rosyjska w końcu go zwróci), co – ich zdaniem – należałoby zrobić z wrakiem tego samolotu po dokonaniu niezbędnych badań i analiz.

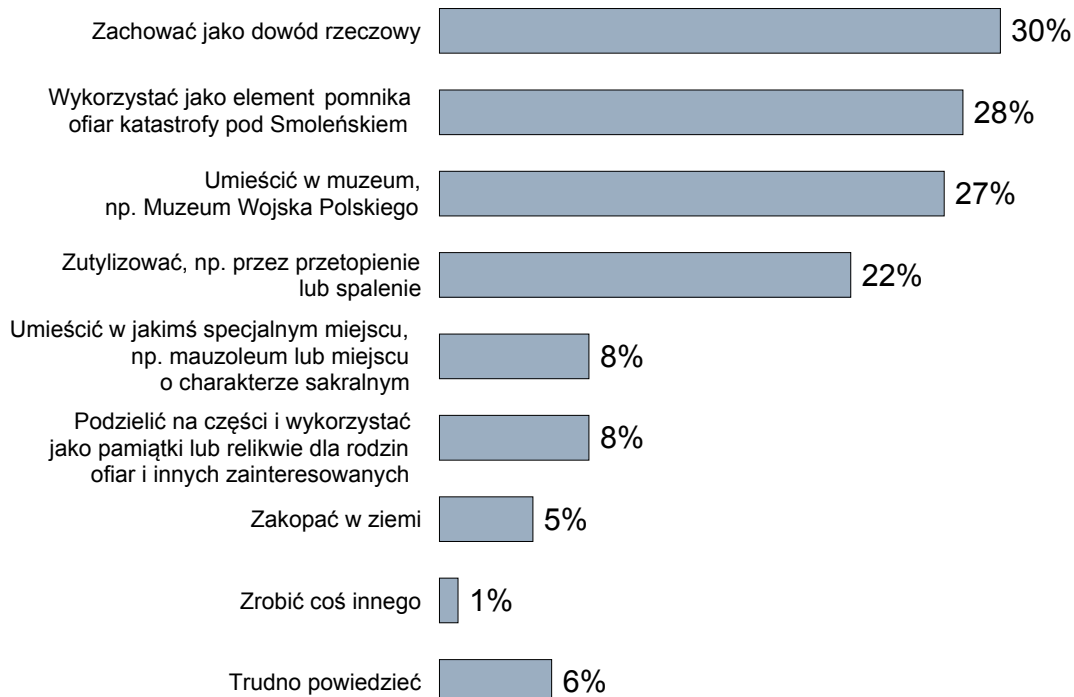
Polacy nie mają jednoznacznej opinii w tym względzie. Można jednak powiedzieć, że większość badanych nie chciałaby, żeby wrak tupolewa został po prostu zniszczony, zutylizowany czy też zakopany w ziemi. Nieco ponad jedna piąta (22%) opowiada się za tym, żeby wrak przetopić i odzyskać z niego cenne materiały, co dwudziesty respondent (5%) byłby za tym, by go po prostu zakopać w ziemi.

Największa grupa ankietowanych (30%) opowiada się za tym, by wrak zachować w obecnej postaci jako dowód rzeczowy, prawdopodobnie w przekonaniu, że mógłby być jeszcze wykorzystany w przyszłości, po pojawieniu się doskonalszych metod badawczych. Niewiele mniejszy odsetek badanych (28%) jest za tym, by wrak lub przynajmniej znaczącą jego część wykorzystać jako element przyszłego pomnika ofiar katastrofy smoleńskiej. Porównywalna grupa respondentów (27%) optuje za tym, by wrak tupolewa umieścić w jakimś muzeum, np. Muzeum Wojska Polskiego. Inne rozwiązania wybierano już stosunkowo rzadziej – 8% ankietowanych uważa, że wrak samolotu powinien zostać umieszczony w miejscu o charakterze sakralnym, np. obok jakiegoś kościoła albo w utworzonym specjalnie w tym celu mauzoleum pamięci. Tyle samo badanych (8%) chciałoby, żeby wrak podzielić na części i wykorzystać jako pamiątki lub relikwie dla rodzin ofiar. Wśród odpowiedzi „zrobić coś innego” formułowanych samodzielnie przez respondentów najczęstszy był postulat, by w ogóle nie sprowadzać go do Polski.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (273) przeprowadzono w dniach 31 stycznia – 6 lutego 2013 roku na liczącej 1111 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. OSTATNIO DUŻO MÓWIŁO SIĘ O ZWROCIE WRAKU PREZYDENCKIEGO SAMOLOTU, KTÓRY ROZBIŁ SIĘ POD SMOLEŃSKIEM. CO, PANA(I) ZDANIEM, NALEŻAŁOBY ZROBIĆ Z WRAKIEM TUPOLEWA, JEŚLI ROSJANIE NAM GO ZWRÓCĄ?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wybrać dwie odpowiedzi

Wbrew temu, czego można by oczekiwać, w elektoratach najważniejszych partii politycznych nie ma zasadniczej różnicy zdań na temat tego, co zrobić z wrakiem prezydenckiego samolotu, choć nieco inaczej rozkładają się akcenty. Zwolennicy PiS chcieliby przede wszystkim zachować wrak jako dowód rzeczowy dla ewentualnych przyszłych badań (48%), w dalszej kolejności opowiadają się za tym, by umieścić go w muzeum lub wykorzystać jako element pomnika (odpowiednio: 32% i 31%). Za utylizacją wraku optuje tylko 6% sympatyków PiS. Z kolei wyborcy PO równie często są zdania, że trzeba zachować zniszczony samolot jako dowód rzeczowy, co uważają, że powinno się go wykorzystać jako element pomnika ofiar katastrofy pod Smoleńskiem (po 31%). Niewiele mniejsza grupa (28%) sądzi, że wrak samolotu należałoby umieścić w muzeum. Największa różnica w opiniach elektoratów dotyczy zniszczenia wraku – wśród sympatyków PO prawie jedna trzecia (29%) opowiada się za tym, by wrak tupolewa potraktować bez sentymentów i po dokonaniu niezbędnych badań po prostu zutylizować. Tego rodzaju rozwiązanie najbardziej odpowiada wyborcom SLD (35%).

Tabela 1

Co, Pana(i) zdaniem, należałoby zrobić z wrakiem tupolewa, jeśli Rosjanie nam go zwrócą?	Elektoraty						
	PO	PiS	PSL	SLD	RP	Niezdecydowani	Niegłosujący
	w procentach						
Zachować jako dowód rzeczowy	31	48	27	26	28	24	27
Umieścić w jakimś specjalnym miejscu, np. mauzoleum lub miejscu o charakterze sakralnym	8	11	2	6	7	10	8
Umieścić w muzeum, np. Muzeum Wojska Polskiego	28	32	41	30	26	26	23
Wykorzystać jako element pomnika ofiar katastrofy pod Smoleńskiem	31	31	38	13	26	26	26
Podzielić na części i wykorzystać jako pamiątki lub relikwie dla rodzin ofiar i innych zainteresowanych	9	7	0	7	6	7	8
Zakopać w ziemi	7	1	4	4	6	5	7
Zutylizować, np. przez przetopienie lub spalenie	29	6	17	35	0	23	23
Zrobić coś innego (w ogóle nie powinno się go sprowadzać)	0	0	2	0	26	1	1
Trudno powiedzieć	3	5	3	2	8	3	9

Połowa Polaków (51%) jest zdania, że prezydencki samolot nie rozbił się pod Smoleńskiem w wyniku zamachu, jedna trzecia zaś (33%) dopuszcza taką możliwość. W porównaniu z poprzednimi pomiarami zwiększył się odsetek osób poważnie biorących pod uwagę możliwość zamachu (od listopada ubiegłego roku wzrost o 7 punktów), maleje zaś odsetek tych, które są przeświadczone, że była to po prostu katastrofa lotnicza (w ciągu ostatnich trzech miesięcy spadek o 5 punktów).

Tabela 2

Czy uważa Pan(i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	V 2012		X 2012		XI 2012		II 2013	
	w procentach							
Zdecydowanie tak	8	25	8	26	7	26	11	33
Raczej tak	17		18		19		22	
Raczej nie	25	63	28	62	27	56	23	51
Zdecydowanie nie	38		34		29		28	
Trudno powiedzieć	12		12		18		16	

O prawdziwości hipotezy zamachu najsilniej przekonani są wyborcy PiS (61%), najrzadziej ten sposób myślenia podzielają zwolennicy SLD i PO, wśród których jednoznacznie dominuje przekonanie, że pod Smoleńskiem doszło do katastrofy lotniczej.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	61	23	16
PSL	40	52	9
SLD	10	86	4
PO	14	80	6
Trudno powiedzieć	26	49	25

Opinie na temat postępowania rządu Donalda Tuska w sprawie katastrofy smoleńskiej wydają się wśród Polaków ustalone. Połowa badanych (51%) jest zdania, że obecny gabinet, choć nie zrobił w tej sprawie wszystkiego, co było możliwe, to jednak wiele zrobił dla rzetelnego wyjaśnienia przyczyn tej katastrofy. Niespełna jedna trzecia (29%) jednoznacznie odrzuca politykę rządu w tej sprawie twierdząc, że tak naprawdę rząd zaniechał możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy. Pogląd, że w tej sprawie gabinet Donalda Tuska nie ma sobie nic do zarzucenia, podziela 12% respondentów. W ciągu ostatnich miesięcy opinie w tej kwestii praktycznie się nie zmieniły.

Tabela 4

Jak ocenia Pan(i) działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III 2011	VIII 2011	V 2012	X 2012	XI 2012	II 2013
	w procentach					
Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	11	17	16	13	13	12
Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	61	47	53	50	50	51
Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	20	23	23	30	30	29
Trudno powiedzieć	8	13	8	7	7	8

★

★

★

Większość Polaków optuje za tym, by wrak prezydenckiego tupolewa, który się rozbił pod Smoleńskiem, jeśli Rosjanie go nam zwrócą, w jakiś sposób zachować – jako element pomnika ofiar katastrofy czy też jako pamiątkę w muzeum, np. Muzeum Wojska Polskiego.

Jednak największa grupa badanych jest zdania, że wrak samolotu trzeba zachować jako dowód rzeczowy dla ewentualnych przyszłych badań. Nieco ponad jedna piąta opowiada się za tym, by ten rozdział naszej najnowszej historii ostatecznie zamknąć i postępować z wrakiem Tu-154 tak, jak się postępuje z wrakami innych samolotów, które uległy wypadkom – po wykonaniu wszystkich koniecznych badań w taki lub inny sposób zutylizować.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

Tabela 1

		Ostatnio dużo mówiło się o zwrocie wraku prezydenckiego samolotu, który rozbił się pod Smoleńskiem. Co, Pana(i) zdaniem, należałoby zrobić z wrakiem tupolewa, jeśli Rosjanie nam go zwrócą?			
		Zachować jako dowód rzeczowy	Umieścić w jakimś specjalnym miejscu, np. mauzoleum lub miejscu o charakterze sakralnym	Umieścić w muzeum, np. Muzeum Wojska Polskiego	Wykorzystać jako element pomnika ofiar katastrofy pod Smoleńskiem
		%	%	%	%
Ogółem		30	8	27	28
Płeć	Mężczyźni	30	7	24	27
	Kobiety	31	9	30	28
Wiek	18-24 lata	34	13	28	39
	25-34	41	6	22	24
	35-44	39	7	26	22
	45-54	23	6	25	28
	55-64	25	11	30	28
	65 lat i więcej	18	7	32	28
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	8	29	30
	Miasto do 20 tys.	35	10	25	23
	20-100 tys.	31	6	23	25
	101-500 tys.	31	7	28	30
	501 tys. i więcej mieszk.	29	11	27	28
Wykształcenie	Podstawowe	19	9	33	25
	Zasadnicze zawodowe	27	8	29	27
	Średnie	34	10	22	31
	Wyższe	42	3	26	26
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41	6	31	25
	Średni personel, technicy	37	7	18	30
	Pracownicy adm.-biurowi	40	8	22	31
	Pracownicy usług	41	8	26	23
	Robotnicy wykwalifikowani	26	9	27	23
	Robotnicy niewykwalifik.	25	8	22	29
	Rolnicy	32	5	34	28
	Pracujący na własny rach.	28	13	18	20
Bierni zawodowo	Renciści	23	7	28	22
	Emeryci	19	8	32	28
	Uczniowie i studenci	33	15	25	37
	Bezrobotni	31	9	28	29
	Gospodynie domowe i inni	41	4	14	40
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	9	24	23
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	8	28	27
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	7	23	27
	prywatnym gosp. rolnym	33	6	32	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	10	29	31
	501-750	29	5	30	24
	751-1000	29	10	24	29
	1001-1500	26	7	32	29
	Powyżej 1500 zł	33	6	31	27
Ocena własnych war. mater.	Złe	22	8	25	23
	Średnie	32	9	28	29
	Dobre	32	7	27	28
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	17	30	25
	Raz w tygodniu	33	9	32	30
	1-2 razy w miesiącu	31	9	27	26
	Kilka razy w roku	24	4	21	25
	W ogóle nie uczestniczy	27	6	15	24
Poglądy polityczne	Lewica	22	6	25	29
	Centrum	31	6	28	27
	Prawica	39	11	31	26
	Trudno powiedzieć	25	8	23	29

Tabela 1 (cd.)

		Ostatnio dużo mówiło się o zwrocie wraku prezydenckiego samolotu, który rozbił się pod Smoleńskiem. Co, Pana(i) zdaniem, należałoby zrobić z wrakiem tupolewa, jeśli Rosjanie nam go zwrócą?					Liczba osób
		Podzielić na części i wykorzystać jako pamiątki lub relikwie dla rodzin ofiar i innych zainteresowanych	Zakopać w ziemi	Zutylizować, np. przez przetopienie lub spalenie	Zrobić coś innego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		8	5	22	1	6	1108
Płeć	Mężczyźni	7	6	28	1	4	529
	Kobiety	8	5	16	1	8	579
Wiek	18-24 lata	10	7	18	1	2	133
	25-34	8	3	26		7	225
	35-44	4	8	24	1	4	187
	45-54	8	8	27	2	6	185
	55-64	9	4	20	1	3	190
	65 lat i więcej	8	4	14	1	12	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	4	17	1	7	423
	Miasto do 20 tys.	4	7	18	1	8	144
	20-100 tys.	10	6	26	1	5	221
	101-500 tys.	7	7	28	1	3	183
	501 tys. i więcej mieszk.	5	5	26		7	137
Wykształcenie	Podstawowe	8	5	17	1	9	246
	Zasadnicze zawodowe	8	7	23	1	4	274
	Średnie	7	5	22	1	5	368
	Wyższe	7	5	26	0	6	220
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	8	20	1	6	109
	Średni personel, technicy	4	6	28		7	57
	Pracownicy adm.-biurowi	7	11	24		1	73
	Pracownicy usług	10	2	22		7	77
	Robotnicy wykwalifikowani	4	8	26	1	3	109
	Robotnicy niewykwalifik.	16	7	16	4	6	50
	Rolnicy	4	3	15	2	6	79
	Pracujący na własny rach.	3	7	42		4	33
Bierni zawodowo	Renciści	6	3	24		10	83
	Emeryci	8	2	17	1	10	213
	Uczniowie i studenci	13	7	26	1	3	70
	Bezrobotni	10	7	21	1	2	101
	Gospodynie domowe i inni	8	4	21		10	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	6	27	1	5	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	7	21		8	95
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	7	27	1	3	228
	prywatnym gosp. rolnym	3	5	15	1	6	77
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	5	20	0	3	177
	501-750	7	10	19		6	127
	751-1000	7	6	20	1	8	181
	1001-1500	9	5	23	2	5	169
	Powyżej 1500 zł	5	6	24	0	3	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	8	25		10	170
	Średnie	8	4	20	1	6	476
	Dobre	7	6	23	1	5	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	5	13	2	6	52
	Raz w tygodniu	7	3	15	1	7	532
	1-2 razy w miesiącu	8	6	20	2	7	173
	Kilka razy w roku	11	6	33	1	4	220
	W ogóle nie uczestniczy	3	12	38		7	131
Poglądy polityczne	Lewica	9	7	35	1	3	176
	Centrum	6	7	25	0	5	375
	Prawica	6	4	13	1	6	306
	Trudno powiedzieć	11	4	19	1	10	251

Tabela 2

		Czy uważa Pan(i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	51	16	1102
Płeć	Mężczyźni	32	57	11	529
	Kobiety	34	46	20	573
Wiek	18-24 lata	46	47	7	132
	25-34	35	54	11	224
	35-44	32	56	12	185
	45-54	32	55	13	184
	55-64	27	56	17	190
	65 lat i więcej	29	39	32	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	37	18	422
	Miasto do 20 tys.	26	56	18	142
	20-100 tys.	30	56	14	221
	101-500 tys.	21	67	12	183
	501 tys. i więcej mieszk.	24	63	12	135
Wykształcenie	Podstawowe	41	33	26	244
	Zasadnicze zawodowe	40	46	15	274
	Średnie	30	56	14	367
	Wyższe	21	71	8	217
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	73	7	109
	Średni personel, technicy	29	61	10	57
	Pracownicy adm.-biurowi	20	68	12	71
	Pracownicy usług	28	53	20	76
	Robotnicy wykwalifikowani	35	57	8	109
	Robotnicy niewykwalifik.	53	34	13	50
	Rolnicy	53	32	15	79
	Pracujący na własny rach.	19	73	8	33
Bierni zawodowo	Renciści	32	35	33	83
	Emeryci	28	46	26	213
	Uczniowie i studenci	30	61	9	69
	Bezrobotni	50	40	10	101
		Gospodynie domowe i inni	40	51	10
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	64	14	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	64	10	95
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	61	9	227
	prywatnym gosp. rolnym	52	35	14	77
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	37	12	176
	501-750	42	44	15	127
	751-1000	30	51	19	181
	1001-1500	23	59	18	168
	Powyżej 1500 zł	22	70	8	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	38	22	168
	Średnie	34	47	19	474
	Dobre	29	61	9	460
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	37	14	50
	Raz w tygodniu	37	45	18	528
	1-2 razy w miesiącu	29	53	18	173
	Kilka razy w roku	26	61	13	220
	W ogóle nie uczestniczy	27	64	8	130
Poglądy polityczne	Lewica	27	67	6	176
	Centrum	27	57	16	375
	Prawica	40	47	12	303
	Trudno powiedzieć	37	37	26	248

Tabela 3

		Jak ocenia Pan(i) działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?				Liczba osób
		Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		12	51	29	8	1102
Płeć	Mężczyźni	13	50	31	6	529
	Kobiety	11	52	28	9	573
Wiek	18-24 lata	9	61	22	7	132
	25-34	8	56	26	10	223
	35-44	8	54	32	5	187
	45-54	14	50	29	7	185
	55-64	17	47	31	5	189
	65 lat i więcej	14	41	32	13	187
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	50	34	7	421
	Miasto do 20 tys.	12	48	25	15	143
	20-100 tys.	11	56	24	8	221
	101-500 tys.	16	50	29	5	180
	501 tys. i więcej mieszk.	16	52	25	8	137
Wykształcenie	Podstawowe	9	41	38	13	242
	Zasadnicze zawodowe	11	53	30	6	274
	Średnie	13	53	27	7	368
	Wyższe	15	57	22	6	217
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	56	23	6	109
	Średni personel, technicy	10	59	28	3	57
	Pracownicy adm.-biurowi	13	55	27	6	73
	Pracownicy usług	8	60	20	12	77
	Robotnicy wykwalifikowani	9	54	31	6	109
	Robotnicy niewykwalifik.	12	35	47	6	50
	Rolnicy	9	51	34	6	79
	Pracujący na własny rach.	23	59	18		33
Bierni zawodowo	Renciści	11	47	30	13	83
	Emeryci	14	44	30	12	211
	Uczniowie i studenci	6	59	23	12	69
	Bezrobotni	13	51	33	3	101
	Gospodynie domowe i inni	13	48	32	8	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	48	30	6	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	54	31	7	95
	sekt. prywat. poza rolnict.	11	61	22	5	228
	prywatnym gosp. rolnym	10	51	33	5	77
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	51	35	4	177
	501-750	9	52	33	6	126
	751-1000	11	52	27	10	181
	1001-1500	14	56	23	6	168
	Powyżej 1500 zł	15	57	25	3	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	42	36	10	168
	Średnie	11	49	31	9	471
	Dobre	13	57	24	6	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	46	42	9	51
	Raz w tygodniu	10	50	32	7	528
	1-2 razy w miesiącu	11	61	19	8	172
	Kilka razy w roku	13	53	26	8	219
	W ogóle nie uczestniczy	20	43	29	9	131
Poglądy polityczne	Lewica	18	54	24	3	176
	Centrum	13	59	23	5	374
	Prawica	9	48	38	6	305
	Trudno powiedzieć	10	41	30	19	247